

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

OKTOBER.

socialt - medicinskt:

EN LUCKA I FATTIG-
VÅRDSLAGEN

Ur Nationalföreningens utredning:
DE TUBERKULÖSAS
ARBETSPROBLEM

D:r E. Tengve:
NÅGRA SYNPUNKTER PÅ
ÅLDERSTUBERKULOSEN

litterärt:

Bidrag av: ERHARD BÄCKSTRÖM,
ELD, NILS-MAGNUS FOLCKE m. fl.

Korsord — Schack
Patienternas spalt

N:r 10 1939 (15 okt.—15 nov.)

Pris 25 öre

BODEN

ALLT FÖR EDER EKIPERING! Kostymer, överrockar, Mössor, Hattar, Skjortor, Arbetskläder m. m. billigast i

Arbetareboden

Tel. 147 **BODEN** Tel. 147

ESKILSTUNA

A.-B. CARLSSON & MYRBERG (Auktoriserad vattenledn.-entreprenör)

Telefon 4 87 och 4 33 — ESKILSTUNA

Kontor, verkstad och lager: **Köpmangatan 37**

Utföra: Värme-, ventilations- och sanitetsanläggningar. Vatten- och avloppsledningar. Reparationer utföras.

Köp Eder KAPPA

i **ESKILSTUNA KAPPMAGASIN**

Rådhusstorget 5 **KJERSELL & HELLQVIST** Telefon 30 62

Martin Nordvalls Plåtslageri

Bergsgatan 4 Tel. 24 35. Ankn. bost.

Utför allt som tillhör yrket.

Reellt utförande! Humana priser!

BROR NORRMAN

Zetterbergsgat. 23 **ESKILSTUNA** Telefon 37 68

Rekommenderar sin väl sorterade matvaruaffär

GOD, FÄRDIGLAGAD MAT tillhandahålles.

Göteborgsmagasinet

Kungsgatan 6 **ESKILSTUNA** Telefon 9 69

REKOMMENDERAS!

BRÖDERNA LUNDIN & LINDBERG

METALLVARUFABRIK

Eskilstuna Telefon 13 64

Husgerädsvaror i koppar och aluminium. Presentartiklar i tenn.

John Holmbergs Måleriaffär

Ahlfeltsgatan 12 **ESKILSTUNA** Telefon 34 33

Allt i branschen. Infordra offert!

SKOEKIPERA

hos **HAGELBERGS**

GÄVLE

C. NORDSTRÖMS Begravningsbyrå

Emottager beställningar å allt, som tillhör branschen (även vid eldbegångelse). Alla sorters KISTOR och SVEPNINGAR alltid på lager. O B S.! Fri transport.

Skickliga sveperskor. **Telefon 536 Gefle.**

Gynna privat företagsamhet!

BILFRAKTFÖRENINGEN u. p. a.

Telefon **Ombesörjer varutransporter**

5373 till humana priser!

WADMANS BRYGGERI

Aktiebolag • **GÄVLE**

Specialitet:
PILSNER

Tel.: 46 & 4646 •
Rekommenderas!

Prenumerera på "Status"

KARLSTAD

polyfoto-SALONGEN

Herrgårdsgat. 16 **KARLSTAD** Telefon 33 13

Hos oss får Ni 48 olika bilder för 2:50. — Förstoringar från 2:50. — Fotografering i landsorten till billiga priser. Anlita oss vid fester och andra högtidligheter.

POLYFOTO är den nya och moderna fotograferingen som ger Eder det naturliga och levande fotografiet.

KARLSTADS MÅLERI A.-B.

RUMS-, MÖBEL- OCH SKYLTMÅLERI

Mellqvistgatan 3 - Tel. 10 27 och 44 13

KARLSTAD Begär offert

Stadens mest anlitade affär för Herrkläder, Herrekeperingsartiklar, Herrskodon, Herrhattar, Sportkläder, Reseffekter.

N. O. ANDERSSON

Ö:a Torggatan 3 Telefon 678

ÄT PÅ

GILLET

gott och billigt.

Trevliga lokaler. — Beställningar för samkväm och fester emottagas och arrangeras.

Låt våra möbler

göra Ert hem vackert och trivsamt. Det behöver inte bli dyrt. Ni har mycket att välja på. Vi stå gärna till tjänst med goda råd.

WARDS MÖBLER Telefon 40 30

KARLSTAD

Byggmästare K. V. HANSSON

Parkgatan 1 B **KARLSTAD** Telefon 24 64

INFORDRA OFFERT

KIRUNA

HJ. SÖRMO & CO - Kiruna - Telefon 7 02

Lastbilskörningar utföras. - Försäljning av Grus, Mursand och Putssand samt Ved.

Rekommenderande mig i allmänhetens benägna hägkomst.

För VINTERSPORTEN

Skidgummi, Vallor, Skidor, Skidstavar, Rygg säckar m. m. Stor sortering. **Lägsta priser.**

A.-B. Edvin Martinssons Järnaffär

Tel. 4. **KIRUNA**

LUND

GÖRANSSON & NILSSON

BYGGMÄSTARE

Bytaregatan 6 **LUND** Telefon 21

Nybyggnader — Reparationer

MALMÖ

Golvbrunnen FIX Patenterad.

FIX har till ändamål att förhindra att avloppsvatten stiger upp i källarlokalerna. Lämplig för tvättstugor, pannrum, badrum etc. Godkänd av Svenska Kommunal-Tekniska Föreningen.

BERNH. PERSSONS GJUTERI

Västanforsg. 6 **MALMÖ** Telefon 237 75

NORRKÖPING

8813 hushåll

samverkade under år 1938 i

Konsum - Norrköping

för att hålla hushållskostnaderna nere.

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

O K T. 1939

Utkommer en
gång i månaden

2:dra årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon: 41 39 99 · Postgiro 154420
Götgatan 83 II, Stockholm

"De Lungsjukas Effervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

En lucka i fattigvårdslagen

En sjöman, som oavbrutet under två års tid vårdats på sanatorium för tuberkulos, utskrevs därifrån med avsevärt förbättrad hälsa. Sanatorieläkaren ansåg t. o. m., att han — givetvis med iakttagande av försiktighet — åter kunde börja arbeta. Läkaren och sanatoriet hade gjort sitt, med gott resultat — nu väntade samhället på den tillfrisknade.

Vad gjorde nu detta samhälle — i detta fall en kommun i Kopparbergs läns skogstrakter — för att se till att de goda resultat, som uppnåtts på sanatoriet, icke måtte äventyras? Gav kommunen sjömannen — som är medellös — ett handtag till en ny start i livet: bostad och föda till dess arbete kunnat anskaffas?

Följande händer: Mannen uppsöker fattigvårdsstyrelsens ordförande, som hänvisar honom till socknens ålderdomshem, beläget i en avlägsen skogstrakt, fjärran från bebyggda trakter utan möjlighet för mannen att därifrån söka arbete, och rekryterat till stor del av imbecilla människor. Miljön är minst av allt lämplig för en lungsjuk konvalescent, detsamma gäller om kosthåll o. d. Någon annan hjälp kan eller vill kommunen inte lämna, och — vad värre är — den har inte heller *juridisk* skyldighet härtill.

Att sjömannen under sådana förhållanden tar emot den tia till "respengar" som fattigvårdsordföranden med glädje, inför perspektivet att bli mannen kvitt, räcker honom och lämnar bygden för att söka arbete på annat håll och därmed i dessa bistra tider gå en dyster framtid till mötes, kan man icke förundra sig över.

Denna berättelse — som är en sann sådan ur livet — är föga originell. Den upprepas dagligen till leda, och den relateras här endast för att med ett skolexempel belysa en stor och gapande lucka i vår fattigvårdslagstiftning.

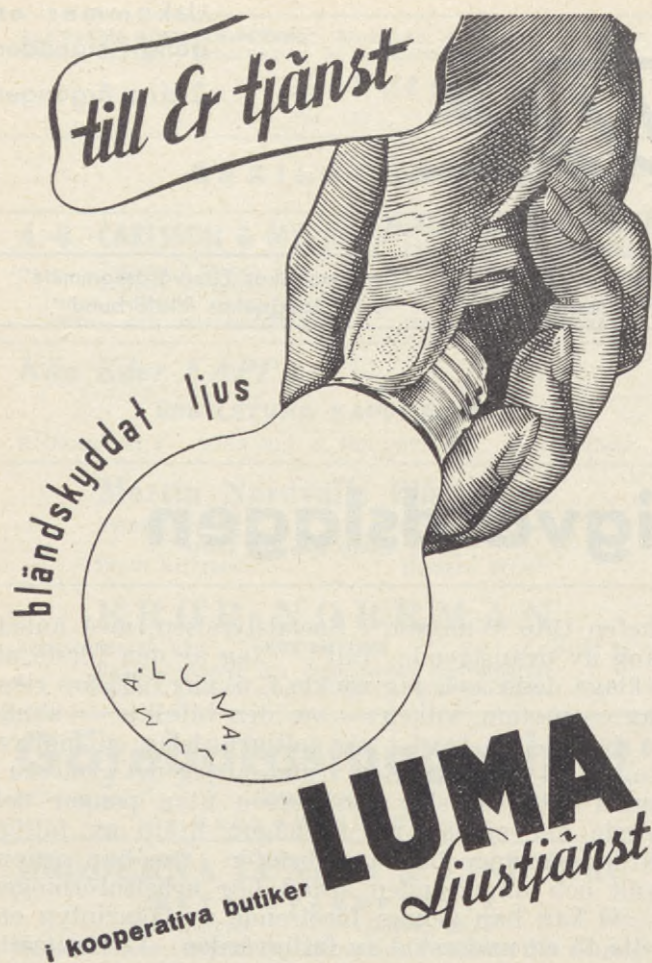
Fattigvårdsstyrelse är *icke juridiskt* skyldig att lämna en arbetslös person — han må sedan vara lungsjuk och konvalescent — något som helst understöd, säger Statens Fattigvårdsinspektör, byrå-

chefen Otto Wangson i Socialstyrelsen, med anledning av ovanstående "fall". "Jag är den förste att beklaga detta, och jag väckte f. ö. vid 1936 års riksdag en motion, vilken — om den bifallits — skulle ha fyllt denna brist i vår fattigvårdslag. I motiveringen till denna motion framhöll jag det groteska i denna fattigvårdslag. En person utan pengar och arbete har ej rätt att få någon hjälp av fattigvården så länge han är arbetsför. Om han genom svält och umbäranden sedan blir arbetsoförmögen — då kan han genom företeende av läkarintyg om detta få ett understöd av fattigvården. Vi förutsätta att han tack vare understödet lyckas "äta upp sig" så att han åter kan bli en nyttig samhällsmedborgare, åter kan börja arbeta. Genast drages understödet in och så börjar åter denna sorgliga och meningslösa kretsgång: sjukdom, understöd och så åter medellöshet med ny svält och ny sjukdom — en kretsgång, som väl oftast — i ett fall som detta — slutar på sjukhuset.

Tyvärre föranledde hr Wagnsons motion icke någon omedelbar åtgärd. Den röntte samma öde som de flesta andra sociala reformförslag i detta land — den remitterades till den alltuppslukande Socialvårds-kommittén.

Till dess denna kommitté — i en framtid som just nu torde vara mera oviss än någonsin — eventuellt kan väntas framlägga förslag i ärendet — finns knappast någon annan möjlighet för mannen än att vända sig till någon av de mer eller mindre enskilda hjälporganisationer, som finnas, Stadsmissionen o. d.

Hur står det egentligen till med den sociala "väl-färden" i ett land, där en från sanatoriet utskrivnen medellös men arbetsför och arbetsvillig medborgares enda möjlighet — *enligt lagens bokstav* — är att vända sig till den privata välgörenheten för att ej svälta ihjäl? Det är att observera, att här föreligger icke något fall av "understödstagaranda". Sjömannen i vår berättelse önskar intet högre än att få arbeta, men lämpligt arbete växer sannerligen inte på träd för en f. d. sanatoriepatient som till allt annat

D:r Gustaf Neander

uppvaktas på sin 65-årsdag den 15 okt. av bl. a. representanter för De Lungsjukas Riksförbund. Därvid överlämnas — som en gård av tacksamhet för det arbete, d:r Neander utfört och utför i kampen mot tuberkulosen — en hedersgåva, vilken åstadkommits genom subskription bland landets

har att strida mot fördomar och bacillskräck hos arbetsgivare och andra medmänniskor.

Nu finns det, invänder någon, här i landet en institution, som heter A. K. — Arbetslöshetskommissionen. Denna institution, som visserligen icke på långt när är representerad på alla orter, är ju till för att hjälpa den arbetslöse arbetsföre. Vi känna också till flera fall, där A. K. förbarmat sig över f. d. sanatoriepatienter genom att skicka ut dem på vägarbete, som ju är en särskilt lämplig form av arbete för en lungsjuk! I samtliga dessa av oss kända fall har det inte heller dröjt så länge förrän den nyförvärvade vägarbetaren legat där med en lungblödning.

Emellertid — vilka möjligheter finns det alltså för en f. d. sanatoriepatient, som är förklarad arbetsför, att genom A. K. erhålla understöd eller arbete? Frånsett de olika principer beträffande den sökandes hemortsrätt, som hävdas på olika håll i landet, är förut-

sanatoriepatienter samt centralföreningarna i Göteborg och Malmö. Gåvan består av ett par vackra vägglyktor från direktorperioden, avsedda för d:r Neanders sommarställe i Finnerödja. Därjämte överlämnas en blomsteruppsats samt en textad adress, inbunden i en stilfull skinnpärm. Pärmens är försedd med "antituberkuloskorset", Nationalföreningens märke, i rött med ornament i dämpad guldtön och på adressen återfinnes — utom namnen på de patientföreningar eller sanatorier, vars patienter medverkat till gåvan och andra de lungsjukas organisationer — överst en bild av ett norrlandssanatorium i vinterskrud samt tuberkulosanstalten "Hälsan" i Norrbotten.

Den vackra adressen, liksom skisserna till skinnpärmens, är utförd av konstnären Hjalmar Arleman, Stockholm.

Landstingsanslag till sanatorier

Följande anslag till tuberkulosvården och sanatorier i landet ha av resp. landsting beviljats.

— Till Målilla Sanatorium 49,581:97. Till dispensärverksamheten i Kalmar län 14,265 kr.

— Till nybyggnader vid Länssanatoriet i Uttran 90,000 kr.

— Till modernisering av Lugnet-sanatoriets röntgenanläggning 7,585 kr. Det totala anslaget till sanatoriet uppgick till 121,278 kr.

— Sammanlagt omkr. 470,000 kr. beviljades till ny-, ombyggnads- och förbättringsarbeten vid sanatoriet i Fur, Blekinge. Däri ingick bl. a. 60,000 kr. som tilläggsanslag för den i fjol beslutade barnpaviljongens uppförande, 112,000 till om- och tillbyggnad av den s. k. Ingmansonska paviljongen, för anläggande av kulvertar till ny kraftcentral 136,200 kr. samt till nybyggnad för samma central 115,000 kr.

— Till tuberkulossjukstugan i Visby 14,347 kr. Till Gotlands läns tuberkulossjukstuga 35,304 kr.

Ifråga om vården av gotländska patienter på Hässleby och Hålahults sanatorium anslogs 36,500

(Forts. å sid. 20.)

sättningen — enligt vad *dir. Helin* i A. K. meddelar — för att understöd eller anvisning till reservarbete kan lämnas den sökande, att vederbörande är frisk och *arbetsför i sitt yrke*.

I föreliggande fall är det fråga om en sjöman. Nu veta vi icke, huruvida A. K. har reservarbeten även till sjöss — situationen för en från sanatoriet utsläppt arbetsvillig person kan näppeligen — om man följer fattigvårdslagens bokstav — vara mindre farlig än en seglats bland minor och torpeder på de numera så oroliga haven.

Här föreligger en brist i vår fattigvårdslagstiftning, som snarast måste fyllas. Vi upprepa det ordstäv vi förut citerat på tal om de lungsjukas eftervårdsproblem: Medan gräset växer, dör kon. Och medan Socialvårdskommittén arbetar hinna många människor gå under i detta "medelvägens land".

J. S.—n.

NÅGRA SYNPUNKTER PÅ ÅLDERSTUBERKULOSEN

Av Doktor E. Tengve

Både socialt och för den enskilda individen har lungtuberkulosen sin största betydelse, då den träffar en person i de yngre åldrarna. Att sjukdomen också framför allt drabbar unga människor är bland allmänheten så väl känt, att man ofta får höra lekmän uttrycka sin förvåning, då lungtuberkulos upptäcktes hos gamla.

Lungtuberkulosen hos äldre människor har således kommit att intaga en undanskymd ställning i det allmänna medvetandet. Kanske bidrager härtill för oss läkare det förhållandet, att tuberkulosen i de högre åldrarna så sällan kan bli föremål för framgångsrik behandling.* Dock förekommer icke sällan lungtuberkulos även hos äldre människor. Den blir ofta förbisedd i årtal. Stundom bryta smärre "läkta" härdar upp först med inträdande av hög ålder. Någon gång förekommer även i högre åldrar av allt att döma färsk fall av lungtuberkulos.

Diagnosen av sjukdomen hos äldre människor bereder ofta svårigheter. Litet hosta, litet feber etc. anses av många patienter tillhöra åldern. Långvariga bronchiter med eller utan emphysem är hos äldre människor en så alldaglig sak, att man ej så mycket fäster sig därvid. Den sjuke söker därför ej läkare för sina småkrämpor, och läkaren blir lätt benägen att förklara symtomen som beroende på en s. k. åldersbronchit. Det så vanligt förekommande åldersemphysemet försvårar diagnosen, då det ofta "täcker över" förändringarna vid fysikalisk och någon gång t. o. m. även vid röntgenologisk undersökning. Ej sällan förloper sjukdomen lång tid med opåverkat allmäntillstånd, vilket förhållande även bidrager till att diagnosen ställs först sent. Det är därför ingen ovanlig sak, att dessa patienter komma in till sjukhuset först i sista stadiet av sin sjukdom.

För att belysa dessa välkända men icke desto mindre ofta obeaktade förhållanden har jag sett igenom journalerna över de under åren 1929—1938 å S:t Eriks Sjukhus' tuberkulosavdelningar intagna patienterna. Ändamålet med undersökningen har varit att se efter hur många patienter

över 50 år, som kommit in till sjukhuset med en oupptäckt eller först i omedelbar anslutning till intagningen diagnostiserad lungtuberkulos.

Under de år, undersökningen omfattar, har på sjukhuset icke mindre än 419 sådana patienter intagits. Av dessa voro 228 män och 191 kvinnor, och de allra flesta hade kronisk lungtuberkulos. Endast hos 30 var lungtuberkulosen med all sannolikhet färsk. Således hade 6 acut miliartuberkulos, 2 hade pleuriter utan nämnvärda parenchymförändringar, och 26 hade annan färsk lungtuberkulos utan påvisbara eller med obetydliga äldre förändringar. Frånräknar man dessa fall, vilka ur smittosynpunkt sannolikt spelat mindre roll, återstå alltså 381 fall med säkert kronisk lungtuberkulos. Hos en del av dessa utgjordes lungtuberkulosen dock av sannolikt läkta spetsfibrosor, och hos dessa 85 fall kunde vid vanlig sputumundersökning baciller icke påvisas. Uteslutet är naturligtvis ej därmed, att dessa spetsfibrosor tidvis varit smittofarliga.

Emellertid torde de ur smittosynpunkt viktigaste fallen vara att finna bland de återstående 296 patienterna. Samtliga dessa 296 fall hade nämligen avancerade dubbelsidiga lungförändringar med kaverner. De flesta av dem gingo efter relativt kort tid ad mortem, och vid obduktion fann man svåliga indurationer med färskare härdar och större eller mindre gamla kaverner (upp till knytnävstora). Alla dessa fall ha alltså i årtal, ja, i vissa fall säkerligen i decennier haft en kavernös och utbredd, öppen tuberkulos. Det är därför av intresse att undersöka, huru länge dessa människor haft symtom av sin kroniska sjukdom. För att fastställa detta har jag tills vidare endast använt uppgifterna i sjukhusjournalerna. Dessas anamnestiska data äro naturligtvis ej i alla fall bevisande för hur länge de subjektiva symtomen varat, då uppgifterna äro beroende dels av journalförfattarens energi vid anamnesupptagandet,

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

* Dock är behandlingen ens av dessa högre åldrars lungtuberkulos ej så utsiktslös som många tro. Tvärtom kan man även hos dessa patienter stundom se frapperande förbättringar och även aktiv behandling kan i vissa därtill lämpade fall visa sig ganska framgångsrik.

De tuberkulösas arbetsproblem

Ur eftervårdsutredningens 3:dje kapitel: Samarbete mellan kuratorer, dispensärer och arbetsförmedlingar bör etableras

Kamp mot bacillskräcken!

Tredje kapitlet i Nationalföreningens utredning angående förbättrad tuberkuloseftervård behandlar som bekant de tuberkulösas arbetsproblem. Detta inledes med en utredning ang. tuberkulos och yrken — till vilken vi i mån av utrymme senare skola återkomma — och behandlar därefter arbetsterapien för sanatorierna, förslag om inrättande av försäljningscentral för de lungsjukas hemslöjd, eftervårdshem, yrkessanatorium m. m. Även till dessa frågor skola vi i följande nummer återkomma.

För dagen ha vi stannat vid det avsnitt i kapitlet, som behandlar *effektivare arbetsförmedling*.

Beträffande denna fråga konstateras i utredningen, att den alltmer effektiva anstaltsvård, varav de tuberkulösa numera kunna draga fördel, verkat förkortande på sanatorievistelsens längd och därigenom i en mångfald fall skapat förutsättningar för ett relativt snabbt återupptagande efter genomgången anstaltsvård av tidigare bedriven verksamhet och utbildning. Samtidigt med denna betydelsefulla utveckling har den offentliga arbetsförmedlingens organisation successivt utbyggts för att nå en mera definitiv utformning vid ikraftträdandet den 1 januari 1935 av lagen den 15 juni 1934 om offentlig arbetsförmedling.

För belysande av problemet ha utredningsmännen gjort en rundfråga till landets arbetsförmedlingar, en enquete, vars resultat tidigare delvis refererats i denna tidskrift. Som bekant framgick därvid bl. a., att bacillskräcken fortfarande spelar en stor roll, då det gäller att genom arbetsförmedling bereda arbete åt personer, som vårdats å tuberkulösvårdanstalt. Enighet råder om, att vanskligheter alltid äro förenade med förmedling av arbete åt personer med mer eller mindre reducerad arbetskraft. Även till dispensärerna har en enquete i frågan utgått, men av densamma framgår, att — bortsett från gängse anteckningar i diariet och journaler — närmare undersökning i regel icke vidtagas hos dispensärerna rörande vederbörandes förutsättningar för den ena eller andra sysselsättningen. Endast från 37 dispensärer ha uttalanden av mera utförligt innehåll avgivits. I inemot hälften av dessa fall uppgivas, att vissa ansatser gjorts för en arbetsförmedling, vilken dock oftast byggts på läkarens eller sköterskans ortskänedom. I återstoden fall synes man antingen icke anse en särskild förmedling nödvändig eller också uppges tiden icke räcka även för en sådan verksamhet. Utan överdrift torde

man i största allmänhet kunna säga, att dispensärerna åtminstone hittills haft föga kontakt med eller intresse för en mera ordnad arbetsförmedlingsverksamhet.

Arbetsförmedlingen tar sig an partiell arbetskraft?

När man på arbetsförmedlingshåll diskuterar frågan om arbetsanvisning åt den partiella arbetskraften — framhålla utredningsmännen vidare — torde man säkerligen ofta återkomma till förmedlingens arbetsprincip, att vid arbetsförmedling skall tillse, att arbetsgivaren erhåller bästa möjliga arbetskraft och arbetaren det arbete, för vilket han bäst lämpar sig. Under återopande av denna princip kommer arbetsförmedlingen naturligt nog att i första hand inrikta sina ansträngningar på att bereda arbetsgivaren bästa möjliga arbetskraft. Principens tillämpning betyder, att den partiella arbetskraften ställes i bakgrunden och att några mera systematiska åtgärder icke vidtagits för att tillse, att partiellt arbetsföra erhålla sådant arbete "för vilket de bäst lämpa sig". Det är utan vidare klart, att arbetsförmedlingarna speciellt under tider av depression på arbetsmarknaden haft ett stort överskott av yrkesutbildad och fullt kvalificerad arbetskraft inom flertalet arbetsområden och att man till följd därav framför allt fått inrikta sig på att återbörda den fullvärdiga arbetskraften till näringslivet. Under dylika perioder har förklarligt nog arbetsmarknaden praktiskt taget varit stängd för den partiella arbetskraften. De ökade krav, som ur samhälleliga arbetsmarknads- och arbetslöshetssynpunkter kommit att ställas på den offentliga arbetsförmedlingen, ha emellertid framvingat en stark utbyggnad och effektivisering av hela institutionen. Denna utveckling tog sin början den 1 januari 1935, då lagen om den offentliga arbetsförmedlingen enligt vad ovan redan berörts trädde i kraft, och under åren därefter har utbyggnadsarbetet fortskridit i raskt tempo. Såsom en följd härav har arbetsförmedlingens ställning på arbetsmarknaden blivit en helt annan och dess betydelse för näringslivet har starkt ökat. Arbetsförmedlingen har också genom inrättande av specialavdelningar för olika yrken eller andra säranordningar för tillgodoseende av särskilda arbetssökandegrupperns behov sökt i större utsträckning tillgodose förmedlingsbehovet på olika områden. På arbetsförmedlingshåll synes man också numera vara beredd att överväga speciella åtgärder för tillgodoseende av den partiella arbetskraftens behov genom förmedlingens försorg. Man anser sålunda, att institutionen vunnit en stark ställning, att det skall i större utsträckning bliva möjligt att tillgodose ett mera humanitärt betonat förmedlingsbehov.

Uppgift för sociala kuratorer.

Då fråga är om den partiella arbetskraften, måste man självfallet utgå från, att denna icke är likvärdig och direkt

Vingåkersgubbens Tjärkräm

Säljes i apotek, kemikalie- och andra affärer. Mångårigt, beprövat medel mot spruckna händer, kylskador etc. och utmärkt för hudens vård i övrigt.

Pris per burk 2: 10, per tub 1: —. Rekvirera å giro nr 57978.

LEOPARDENS DROGHADEL A.-B.

Sveavägen 88 - Stockholm

utbytbar gentemot den fullvärdiga arbetskraften och att därför ett långt mera individualiserat förmedlingsarbete måste nedläggas i de enskilda fallen. Medan man sålunda i det gängse förmedlingsarbetet har att räkna med arbetskraft av relativt likartad kvalitet, vilken med hänsyn till utbildning och tidigare anställning kan beredas arbete inom vissa bestämda arbetsområden, blir det för de partiellt arbetsföras del i stor utsträckning nödvändigt att direkt efterhöra för var och en lämpat arbete. Om man inom det ordinära förmedlingsarbetet under vissa perioder får inrikta sig på att genom direkt hänvändelse till arbetsgivarna tillföra förmedlingen ett nödigt tillskott av arbetstillfällen, måste en sådan verksamhet så gott som alltid bli regel för den partiella arbetskraftens del. Bland anmälda arbetsgivare kan man måhända i en del fall finna företagare, som meddelat att de i sin tjänst anställa även partiellt arbetsföra, men i allmänhet torde man säkerligen få räkna med, att arbetsförmedlingen själv måste uppspara de arbetstillfällen, som kunna befinnas lämpade för de partiellt arbetsföra. En sådan specialiserad ackvisitionsverksamhet kan svårigen inpassas i det löpande expeditjonsarbetet och man har därför — såsom ovan relaterats i samband med redogörelsen för arbetsförmedlingsdirektörernas svar — från arbetsförmedlingshåll förordad anställandet av särskilda tjänstemän med denna speciella arbetsuppgift.

Frågan inställer sig nu, hur arbetsfördelningen lämpligen skall ske mellan arbetsförmedlingen samt de vårdanstalter och sociala institutioner i övrigt, som önska få vissa av sina klienter utplacerade i arbete. Känt är, att man numera inom vård- och hjälpinstitutioner av olika slag i allt större grad anställt särskilda kuratorer med uppgift att vara klienten behjälplig beträffande dennes personliga angelägenheter samt dessutom tjäna såsom en förbindelseled mellan å ena sidan institutionen och å andra sidan de socialt verksamma organisationer, vilkas medverkan kan vara erforderlig antingen under vårdtiden eller efter vederbörandes utskrivning. Av naturliga skäl intager den platsförmedlande uppgiften en synnerligen betydelsefull del bland kuratorns olika arbetsuppgifter och i måhända övervägande antalet fall har man att räkna med, att kuratorns egen insats skall i sig själv leda till resultat. Det har emellertid bland kuratorerna i ökad utsträckning givits till känna den uppfattningen, att kuratorn ofta icke skulle kunna fylla sin platsförmedlande uppgift, därest han icke hade möjlighet att påkalla den offentliga arbetsförmedlingens medverkan. Lika uppenbart är, att arbetsförmedlingen ej kan fullgöra sin funktion i fråga om de partiellt arbetsföra med mindre den i sitt arbete kan påräkna kuratorernas stöd. Utförliga uppgifter om den hjälpbehövandes personliga förhållanden, hans tidigare sysselsättning, den utbildning han eventuellt kunnat erhålla under vårdtiden, samt de förutsättningar han vid utträdet på den öppna marknaden kan äga för att gå i land med olika arbetsuppgifter, måste av kuratorn i varje särskilt fall bringas till arbetsförmedlingens kännedom, och det kan mycket väl hända att arbetsförmedlingen, då denna från början åtagit

sig att förmedla anställningen, för ett genomförande av sin uppgift kan behöva påkalla kuratorns medverkan för klientens utrustande med arbetskläder och verktyg, bostadsfrågans ordnande o. s. v. De särskilda tjänstemän å den offentliga arbetsförmedlingen, som enligt vissa arbetsförmedlingsdirektörers förslag skulle få sig ålagt att handlägga arbetsförmedlingsverksamheten för den partiella arbetskraften, skulle sålunda enligt vår uppfattning icke — åtminstone för de tuberkulösa del — kunna ersätta de sociala kuratorerna.

Samarbete mellan arbetsförmedling och dispensär

Ur de synpunkter, som vi hava att anlägga på detta spörsmål, framstår det som en angelägenhet av vikt, att arbetsförmedlingsorganet i största tänkbara utsträckning gives goda möjligheter till effektivt samarbete med särskilda för de tuberkulösa vidkommande verksamma organ i arbetsanskaffnings-syfte. Vi kunna därför med tillfredsställelse konstatera den tendens mot en mångsidigare förmedlingsverksamhet, som otvivelaktigt synes göra sig gällande. Några positiva förslag till en sådan utbyggnad äro vi självklart förhindrade att framlägga.

Det torde av vad vi hittills i detta kapitel anfört få anses uppenbart, att tillskapandet i lämpligt antal av befattningar såsom kuratorer till de tuberkulösa bistånd skulle — sett ej minst ur arbetsförmedlingens synpunkt — bliva av utomordentlig betydelse för tillvaratagandet i största möjliga utsträckning av de tuberkulösa arbetskraft och därigenom i sin mån bidra till ett förbättrande av de tuberkulösa försörjningsmöjligheter. Till de allmänna övervägandena rörande behovet i åtskilliga fall av en särskild förmedlingslänk mellan den partiellt arbetsföra gruppen och den offentliga arbetsförmedlingen knyter sig för de tuberkulösa del ytterligare en synpunkt, nämligen nödvändigheten att arbetsförmedlingsorganet erhåller noggrann upplysning i det enskilda fallet rörande frånvaron eller förhandenvaron av smittrisk från den arbetsökandes sida och om de försiktighetsmått av olika slag, som ur medicinsk och hygienisk synpunkt äro att iakttaga såväl av den tuberkulöse själv som av dennes omgivning under arbete och vila.

Kamp mot bacillskräcken

Om sålunda enligt vårt förmenande åtgärderna för en effektivisering av arbetsförmedlingen bland de tuberkulösa i huvudsak böra avse tillskapandet av särskilda kuratorsbefattningar ävensom i samband därmed ett vidgat samarbete mellan sjukvårdsanstalt och dispensär å ena sidan samt den allmänna arbetsförmedlingen å den andra, måste likväl här betonas nödvändigheten av, att man därjämte på lämpligt sätt sprider kunskap om tuberkulosens smittvägar för att därigenom till riktiga proportioner reducera den i många fall obefogade rädsla för smitta från förutvarande sanatoriepatienter, som mångenstädes alltjämt i stor utsträckning förefinnes.

De ytterligare åtgärder i arbetsfrämjande syfte, som vi i följande avsnitt av detta kapitel komma att förordad, bygga icke i samma utsträckning som förslaget om en effektivisering av arbetsförmedlingen på insatsen av särskilda kuratorer. Likvisst kan kuratorns verksamhet svårigen undvaras vare sig fråga blir om planläggandet av den tuberkulöses fortsatta utbildning i yrke eller om nödvändigheten av en intagning i särskilt eftervårdshem.

Den odugelige Filip

AV
Erhard Bäckström

Så hade det då åter gått som faster Otilia hade sagt. Så hade då ännu en gång hennes profetia slagit in. Hon kände också till förhållandena så väl och hon visste vad Filip gick för. Hon hade nu varit i huset många år, alltsedan modern dog och fadern kallade henne för att hålla ordning på det hela. Och när så fadern också gick ur tiden, så stannade hon fortfarande kvar. Så outhärlig hade hon gjort sig. Därför lyssnade man också till henne och frågade henne till råds i allt vad man företog sig.

Så här hade faster Otilia sagt:

— Ja, ska det bli fest för Filip på hans myndighetsdag, så blir det naturligtvis som vanligt, att han ställer till skandal. Sanna mina ord, det blir skandal. Det är bara en sak Filip duger till och det är att ställa till skandal.

Då hade både Stina och Axel sett övervägande på varann.

— Men det har ju varit fest för oss andra, invände Stina.

— Det är en annan sak, svarade faster Otilia. Ni ha varit värda att få en fest. Men det är inte Filip.

— Ja, värd eller inte värd, sade Axel. Det är inte bara den saken det hänger på. Att Filip är en odugling, det vet ju var och en. Men det är inte bara Filip vi få tänka på. Det är mera så att familjens anseende fordrar en fest.

Då muttrade faster Otilia. Hon förstod ju Axels synpunkt och hon visste att man också måste ta hänsyn till hans åsikt. Han var det äldste av barnen, och det var han som nu skötte hela affären och förvaltade förmögenheten. Därför böjde sig faster Otilia till sist, fast ovilligt. Och hon muttrade än en gång:

— Ja, ni gör ju som ni vill. Men sanna mina ord. Det blir skandal. Det blir något galet igen.

Och naturligtvis gick det som faster Otilia hade sagt. Hon brukade alltid ha den turen att få sina olycksprofetior att slå in.

Dagen för den stora festen var inne. Där hade de samlats, släkt och vänner från när och fjärran, och en del hade till och med kommit redan kvällen förut. Hela huset var fullt med folk. Där var ett stoj och ett glam och en stämning som var förunderlig, och från köket trängde redan tusen goda dofter. Det var bara borgmästaren som man väntade på för att man skulle få gå till bords.

Då kom också borgmästaren. Trygg och säker skred han vid Axels sida fram genom allt folket och hälsade till höger och vänster. Men det var ändå som om hans blick hela tiden skulle ha vilat i fjärran. Det var som om han sökt något eller någon, och till sist kunde han inte heller återhålla sin fråga.

— Men var är då födelsedagsbarnet? sade han. Jag ser ju ingenstans till Filip.

— Filip, upprepade Axel förvånad.

— Filip, upprepade faster Otilia.

— Filip, upprepade alla gästerna.

En stor bestörtning föll i ett ögonblick över alla och de sågo sig sökande omkring. Lika litet som borgmästaren var det någon annan som såg till Filip.

— Ja, var är Filip? ropade alla.

Ingen hade tänkt på Filip förut. De av gästerna som hade varit i det Sandellska huset alltsedan morgonen hade ätit frukost med Filip och träffat honom då. Men sedan hade de haft så mycket annat att tänka på och tala om med varandra, så Filip hade de alldeles glömt. Och Axel hade varit nere på kontoret och skött alla de löpande göromålen, som måste skötas även en sådan dag som denna. Han var ju ensam om att sköta allt, eftersom det var omöjligt att få någon hjälp av Filip. Och faster Otilia, hon hade sannerligen varit i fullt arbete hela dagen, för att allt skulle vara i ordning och kunna motsvara de förväntningar som alla hade rätt att ställa på

huset. Och vad slutligen Stina beträffar, så hade hon kommit som de andra gästerna, hon och hennes man, och hon hade haft så många att tala med som hon inte hade sett på år och dag, så Filip hade hon också glömt bort. Så lite betydde Filip för slakten och alla gästerna. Av alla här var det bara borgmästaren som hade kommit att tänka på honom.

Men var var då Filip? Man sökte genom hela huset, men man fann honom inte. Man sökte genom trädgården. Det var ingen som hade väntat att finna honom där, och han var där inte heller. Han var försvunnen, helt enkelt. Där var hela huset fullt med gäster som hade kommit för att fira Filip's myndighetsdag och allt var färdigt och man skulle sätta sig till bords. Men festföremålet, Filip själv, var inte där. Så nog hade det gått som faster Otilia hade spått. Nog hade det blivit en skandal, och det en som var fullständig.

Men vad Filip beträffar, så satt han just på Klippan och åt middag med några av sina vänner. Han hade velat bjuda dem hem, men faster Otilia hade satt sig emot det, hon och Axel och Stina. Ty Filip hade sina vänner för sig, och det var just inte de som familjen annars brukade umgås med. Dock var denna middag på Klippan inte någon hämnd från Filip's sida. Han hade nog tänkt att han skulle komma hem och äta middag med de andra också, men så gick tiden hastigt, som den gör i glada vänners sällskap, och bäst vad det var fann han att han var försenad.

Det blev borgmästaren som fick reda upp alltsamman. Dels var han den förnämste i församlingen och dels var han Filip's förmyndare, eller hade varit eftersom detta just var Filip's myndighetsdag. När man hade sökt en stund och skickat ut bud åt alla håll i staden, så satte man sig på borgmästarens inrådan till bords. Det var visserligen han som till en början ensam fick föra ordet, men tack vare honom kom man snart i stämning igen och middagen fortskred under de gemytligaste former. När man hade kommit till desserten anlände också Filip. Glad och leende stod han där i dörröppningen, och inte en skymt av förlägenhet kunde spåras i hans drag. Men så var han också alldeles röd i ansiktet, han klippte med ögonen, och när han höjde handen och talade så sluddrade han på målet.

— Ni har börjat, ser jag, sade han. Det var förståndigt. Jag har blivit lite fördröjd, som ni förstår. Jag hoppas att ni förlåter.

Och det gjorde man ju, åtminstone i det ögonblicket, ty stämningen var god. Men faster Otilia, som satt bredvid borgmästaren, lutade sig intill denne och viskade:

— Jo, han börjar verkligen sin myndighetstid trevligt. Få se hur detta ska sluta.

— Vad menar Otilia? frågade borgmästaren.

— Ja, vi få se, svarade faster Otilia mystiskt.

Men mer brydde hon sig inte om att säga. Hon var säker om att borgmästaren skulle komma i håg hennes ord ändå.

*

Som Filip visade sig för de många gästerna på sin myndighetsdag, sådan var han också. Det var egentligen ingenting ont i honom, men han var litet slö och bekväm av sig. Redan som barn ville han ligga länge om morgnarna, och kunde han smita ifrån att tvätta sig, så gjorde han det. När han kom i skolan ville han inte sköta den heller ordentligt. Han satt alltid med de sämsta betygen i sin klass, och det var med nöd han fick flyttning. Tidigt sökte han sig också vänner utanför hemmet. Så blev han så gammal att han slutade skolan. Då var fadern död, och Axel ville ha honom till kontoret. Men Filip ville det inte. Han gick visserligen dit och satt där och tittade, men han tröttnade snart.

— Det där sköter du så bra själv, sade han till Axel. Mig intresserar det inte.

Så var det. Han var en odugling, och det förblev han. Man såg med sorg på honom, och vad det skulle bli för slut, det visste man inte. Så hade faster Otilia haft någon särskild mening med sina ord till borgmästaren på Filip's myndighetsdag, så var den meningen fördold för de andra. Men de mindes hennes ord och de talade om dem tusen gånger så visst som en. Hur skulle det bara sluta med Filip?

Under tiden fortsatte Filip sitt liv som han hade börjat det. Han var mycket litet hemma. Han tillbragte sin mesta tid på hotellet, och där satt han och pokulerade med sina vänner. Vad familjen gjorde honom för föreställningar brydde han sig inte om. Han var sin egen, han var myndig, det var inte någon han behövde fråga till råds. Och pengar hade han så mycket han behövde. Då sade man till en början:

— Han har blivit alkoholist. Det var alltså på det sättet det skulle sluta.

När så Filip hade hållit på några år till började man hoppas att det väl ändå någon gång skulle komma något nytt, och så sade man:

— Han super ihjäl sig. Ni ska få se att han en vacker dag får slag och dör.

Men hur det var så söp inte Filip ihjäl sig. Han fetmade visserligen betydligt, och han började ibland känna något åt hjärtat. Men då bara vilade han några dagar, och så började han på nytt. Så hade man tänkt att man snart skulle få ära Filip, så bedrog man sig. Det var tydligen inte så det skulle gå.

Då hade tanken till sist börjat mogna för faster Otilia. Bäst vad det var såg hon en dag i fast form det hon på Filip's myndighetsdag bara hade anat.

— Nu vet jag hur det kommer att sluta, sade hon.

Då mötte de andra genast upp. Ögonen och öronen hade de på helspänn.

— Nå? frågade de.

Då sade faster Otilia dem vad hon hade kommit att tänka på. Inga pengar räckte för evigt, sade hon. Med ett slösaktigt liv kunde man förstöra vilken förmögenhet som helst.

(Forts. å sid. 12.)

FALUN

Bennströms Limpor

H Ö S T

Av Nils-Magnus Folcke

Skymmande kväll, då det jordiskt sedda
sjunker till botten i hägnande frid,
medan det onådda, obeträdda
vidgar sin värld över rum och tid,
giv oss din stillhet och låt oss stiga
högre mot stjärnrymnd och evighet.
Höstkväll, hos dig vill vår oro tiga,
du som fullkomningens hemlighet vet.

Skymmande höst, nu är famnande nära
allt vad vår längtan och dröm höll kvar.
Frågor, vars lösning vi bryskt begära,
fordra ej längre ett fåviskt svar.
Allt blir så enkelt och stort förklarad.
Hösten har tystnad för osagda ord,
hösten har klarhet, som uppenbarad
kraften, som vuxit ur sommarens jord.

Den oduglige Filip

((Forts från sid. 10.))

vore den också större än Filips. Och om nu Filips pengar en vacker dag toge slut, vad skulle det då bli av?

Det behövdes egentligen inte något svar på faster Otilias framställning och fråga. Med en gång sågo alla de andra vart det kunde bära hän. De sågo Filip ruinerad inför sina blickar, och de förstodo alla att något måste göras, inte bara för Filips del, utan också för deras egen.

Det blev en skarp tystnad ett ögonblick. Sedan sammanfattade Axel de andras tankar.

— Det finns bara ett att göra, sade han. Vi måste sätta honom under förmyndare igen.

Då nickade de andra instämmande. Och så gick man upp till borgmästaren och ordnade det hela, och borgmästaren blev för andra gången Filips förmyndare.

På det sättet hade det då verkligen blivit ett slut, som faster Otilia hade spått. I sanning, hon hade verkligen sina aningar, den gumman.

Men vad Filip beträffar tog han saken lugnt. Han lät inte det ena störa sig mer än det andra. Han satt mitt uppe i ett förmiddagsrus när man kom och berättade honom vad som var i görningen. Han log gott och glatt som han brukade.

— Ja, skål på det då, sade han, och så skålade han med sina vänner.

Ty han trodde i det ögonblicket inte att det var sant. Men även sedan, när han fick se att det var sant, så var det honom innerligen likgiltigt. Han behövde knappast ändra sina vanor för det. Han kunde umgås med sina vänner precis som

Då kom borgmästaren.

förut. Det hela var att det blev litet knappare med pengar, men det brydde han sig inte heller så mycket om.

— Dess längre räcker det, sade han.

Och så levde han sitt liv som han hade gjort förut.

*

Det hade kommit tider av uppsving för nationen. Alla som hade pengar fattades av en vild feber att sätta dem i rörelse och tjäna mera. Alla som inte själva hade pengar försökte låna eller skaffa på annat sätt för att också få vara med. Och på de egna eller lånta eller på annat sätt skaffade pengarna tjänades det nu nya pengar, och guldet hopades i stora högar.

— Det går bra det här, sade Axel.

Han och svågern hade också börjat spekulera. De följdes av samma tur som alla andra. När det sedan hade gått en tid så kom också faster Otilia och ville vara med. Det fick hon. Och se: på någon månad hade hennes kapital fördubblats, på ännu några månader var det tredubblat.

Familjen Sandell hade redan i långa tider hört till de rika i staden. Allt vad den företagit sig hade krönts med framgång, och dess anseende hade varit mycket stort. Nu stego både anseendet och rikedomerna än mer, och det var nog frågan om inte den familjen var den allra förmögnaste i hela staden.

Men på sidan av den övriga familjen levde Filip. Han blev varken rikare eller fick större anseende än förut. Det hade visserligen varit starkt på tal att man skulle dra in också hans pengar i rörelsen. Men borgmästaren, som var en försiktig man och kände sitt ansvar som förmyndare, ville det inte. Och därför blev det ingenting av med den saken. Utan Filip fick gå där, ett åtlöje för staden, en skamfläck för familjen, och det var på det hela taget ingen som räknade så mycket med honom.

Och tiden gick.

*

Det går upp och ned här i världen. Bäst som man står på toppen är man så långt nere som man aldrig förr har varit. De goda tiderna hade räckt i sju långa år, men så började det brista en vacker dag. Först var det en godsägare utanför staden som fick gå från gård och grund och flytta hem till sina gamla svärföräldrar. Så kom turen till stadsarkitekten. Och sedan. Ja, sedan...

Staden hade inte på länge haft någon anledning att syssla med familjen Sandell. Den levde visserligen högt, som så många andra av de rika familjerna i staden, och Filip gick där och suddade som han alltid hade gjort.

Då vaknade man en morgon, och knappt hade man hunnit ur sängen förrän ryktet började löpa. Den rika familjen Sandell var totalt ruinerad. För Stina och hennes man hade det gått på samma sätt. Allt hade man måst lämna, och även faster Otilias pengar hade man spekulerat bort. Hela staden drog andan av häpnad och förskräckelse. Att det skulle gå så hade väl ingen kunnat tro. Av hela familjen var det bara en enda som hade sina pengar kvar, och det var Filip, oduglingen, drinkaren, familjens skamfläck och hela stadens åtlöje.

På det sättet hade då Filips oduglighet till sist vänts i godo. Det var rentav så man om Filip och hans förhållande till släkten hade kunnat tillämpa Josefs ord till sina bröder: I tänkten ont om mig, men Herren har vänt det till godo.

Ty, sannerligen, Filips egen förtjänst var det inte.

Antikvitetshandeln

Av ELD

Den bod vi besökte låg vid en liten oansenlig gata. Den unga dam som jag fått förtroendet att ledsaga var nämligen av den åsikten att om man skulle köpa en taburett, så måste det ske i en affär med låga dörrar, hemlighetsfullt mörker och lukt av armod. Där blott kunde man köpa möbler och få dem billigt.

— Titta vad den där boden ser liten och ynkelig ut, sade hon. En så'n rar bod. Där finns det säkert en taburett som jag vill ha. Just på så'na här ställen kan man köpa billigt. Dom är så glada att få sälja här.

Vid det vi stego innanför den krångliga tröskeln, viskade hon till mig:

— Här ser fasligt mörkt och fattigt ut.

Denna grymma lust att bedraga just fattigt folk förstod jag inte alls. Dessutom motsades antagandet att man här skulle köpa billigt och få valuta av det faktum att denna oansenliga gata var nästan sållad av just små ynkliga antikvitetsbodas, vilka verkade i högsta grad bofasta och måste ha legat där i årtal. Och något borde de väl i alla fall ha levat av.

När vi inträdde genom dörren höll jag nästan på att snubbla över en liten möbel som stod nästan mitt på det ojämna trägolvet, d. v. s. på den lilla yta av golv som fanns till kundernas och säljarens förfogande. Det mesta — och det var i alla fall inte mycket — var belamrat av möbler som lågo i högar på varandra upp emot taket. Det kändes underligt som i en sagoskog, det luktade damm, fattigdom och torkade äpplen.

I bodens bakgrund skymtade en öppen dörr och därutånför en kullerstenslagd gård med kläder på streck. En kvinna och några ungar hängde i dörren. Mitt sällskap hade med ett förtjust utrop vänt sig mot en gammal klocka på vilken tvenne bronsamoriner med pilar hotade en oanständigt lättklädd

kvinna. Det undgick henne därför att den medelålders glasögonbeprydd och något skelande man som tydligen var bodens innehavare tilldelade den lilla stolen, som jag snubblat på, en arg spark, som förflyttade den bort i bakgrunden och i hotande ton viskade till kvinnan och ungarna att hålla sig ute på gården med sitt skräp.

Kvinnan, som tydligen hade skinn på näsan, svarade halvhögt att pallen hade ungarna dragit in och att hon också behövde den för tvätthängning på gården samt att han inte behövde snäsa henne.

Min dam vände sig om, och antikvitetshandlaren bugade sig lätt ett par tre gånger samt frågade vad det fick vara. Hon ville ha en taburett. Antikvitetshandlaren drog fram en gul taburett med randigt tyg på, en grå med grönt kläde, en oklädd taburett o. s. v. Taburetter hopade sig framför oss.

Den unga damen såg inte riktigt nöjd ut. Till slut fick hon syn på den eländiga möbel som jag snavat över vid mitt inträde, upphävde ett förtjust litet skrik, rusade fram och släpade ut föremålet på golvet. Det var en illa medfaren taburett, med skamfilade ben och söndersutten sits, med tydliga spår av barnens lekar och den klädhängande antikvitetshandlarfruns stora fotsulor.

— Hur mycket kostar den, frågade hon andlöst?

Den kloke antikvitetshandlaren förlorade emellertid ej fattningen utan sade sitt pris, och efter en grundlig prutning fick hon den för femton kronor. Det var en ren gåva, förklarade han. Men från min plats i en åldrig länstol (bondrokoko), såg jag hur ett överjordiskt leende strök över hans läppar.

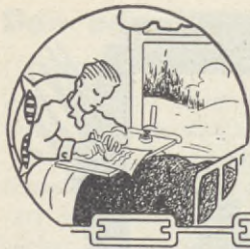
Hans hustru stod stum av fröjd borta i gårdsdörren. Endast det minsta lilla antikvitetsbarnet grät stilla över den förlorade leksaken.

EVE

margarinet till allt

drygt
billigt
näringsrikt

i kooperativa butiker

PATIENTERNAS SPALT

Bidrag till »Patienternas spalt»

avsedda för novembernumret, måste, för att kunna införas i detta nummer, vara oss tillhanda senast den 3 november. Referat, försedda med fotografier eller teckningar, måste dock insändas tidigare.

Decembernumret utkommer som julnummer och går även i press i november månad. På grund härav kunna icke vanliga bidrag till denna spalt mottagas till decembernumret — möjligen "julbetonade" sådana. Dessa böra i så fall vara oss tillhanda senast i slutet på oktober.

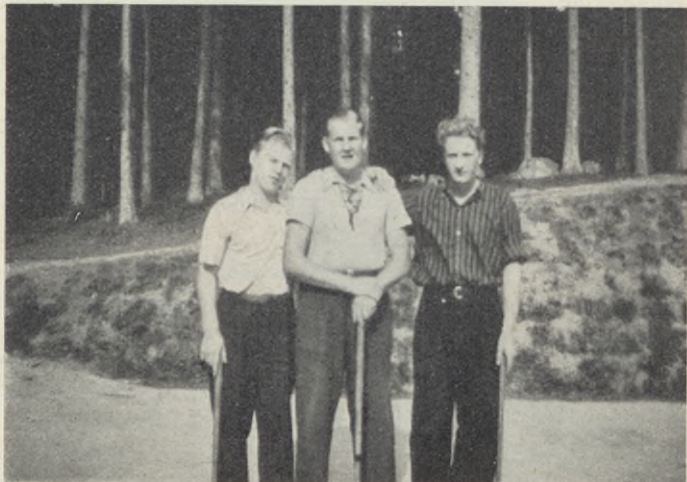
Söderbyolympiaden slutförd

Sommarens sista turneringar i krocket och golf äro slutförda. Söderby patienter ha därefter god tid att ägna sig åt höstens och vinterns speciella sanatoriesport, såsom schack, couronne, klövring m. m. För att återgå till referatet över krocket och golf, så var man ganska överens om, att dessa tävlingar var något av det mest spännande som förekommit på Söderby. Inte förrän den individuella tävlingen i krocket var långt framskriden kunde man börja skönja segrarna. Storfavoriterna föllo ganska tidigt medan de medelgoda spelarna kämpade om tätplaceringen. Som en verklig överraskning för både publik och tävlande placerade sig "Bullan" avd. 8 som första pristagare. Denna seger kan i hög grad tillskrivas "Bullans" avdelningskamrater då det var dessa som hejade honom fram till seger. Så här lät hejarramsan:

Heja "Bullan", vår kamrat
vi ska ordna extra mat.

("Bullan" är nämligen mycket glad i mat). Som tvåa placerade sig "Lasse" avd. 4 och som trea "Socker Anders" avd. 8, då övriga pristagare egentligen äro s. k. plattlirare nämnes icke dessa.

I damklassen var kampen både hård och roande. Kaisa M. var den självskrivna pristagarinnan och rodde också första

8:ans lag med "Bullan" i mitten.

pris i hamn, andra pris tog Viran. Ett gott råd i all vänskaplighet till Viran: Mindre ilsken, mera speliver.

Lagpriset, en tremastad segelbåt, lotsades i hamn av 8:ans suveräna gäng.

Golfturneringen vanns av "Josef" som visade sin klass, andra och tredje pristagare blevo Lihnde och Brodd.

En sådan krocket- och golfolympiad måste naturligtvis avslutas på ett hedersamt sätt. Föreningen ordnade med en stor fest i arbetsalen där föreningens egna artister med "Skarpen" i spetsen ordnat en utomordentlig kabaré. Man sjöng kupletter om Hitlers krigsaktivitet och andra aktuella personligheter. En av de mest dråpliga poänger och goda spetsigheter förefanns i sketchen "Ett gammalt museum". Museets föreståndare var "Forsiss" och museets besökare utgjordes av "Negus". Bland föremålen fann "Negus" en mycket liten ask och frågade därför föreståndaren vad som kunde hållas dolt i en sådan liten ask. Svaret blev:

"I denna ask rymms Husmors förståelse för patienternas trevnad, asken kunde vara mindre men det riskeras då att den kan komma bort vid dammtorkningen". Långvariga ovationer från publiken.

För den verkligt konstnärliga musiken svarade "Söderby Stränginstrumentorkester" nästan felfritt. Efter en mycket angenäm samvaro skildes man åt med ett farväl till sommaren och ett buttert välkommen till den mörka och kalla hösten.

Styrelsen vill också passa på att uttrycka sitt hjärtliga tack till alla medverkande.

Fri—

Från Oskarshamn

Ett fyrfaldigt leve för vår avresande kamrat! Leve han! Hurra, hurra, hurra, hurra...!!

Hur många gånger har man egentligen inte stått på sanatorietrappan och avhurrat någon kamrat, som av ett välviligt öde tillåtits "ätervända till livet" som en någorlunda frisk människa. (Observera någorlunda! Allting är ju relativt och detta gäller nog framför allt om oss tbe:are). Glädjen hos den hemvändande har man ej kunnat ta miste på. Fullpackade väskor och dito banankartonger langas in i bilen med en fart och kläm som om han i hela sitt liv inte gjort annat.

Och så skulle den dag randas då turen även kom till "en annan" för att snacka som kisen Loffe. Då man själv fick vara föremålet för kamraternas hurrande och avundsamma blickar. Förresten var det inte en dag för tidigt; nitton må-

nader räcker mer än väl, även om de inte kunna jämföras med en tre fyra år, som det händer att någon får stanna.

När man ser tillbaka förvånar man sig över hur fört tiden gått, och vi äro visst förut överens om att det beror på alla liggturer, promenader etc., som uppdelar dagen. På de dukliga läkare och systrar som pyssla om en på bästa sätt. På maten som är riklig och närande; varken fisken eller gröten uppskattas visserligen i allmänhet till sitt fulla värde, men om man betänker vilka mängder kalorier man får i sig, som sedan sätter kroppen i stånd att bekämpa de små bacilluskerna, förstår man nog hur värdefull föda det egentligen är. Inom parentes sagt... Det blir till och med någon krona då och då för den mest behövande — och dessa äro förstås i majoritet eftersom the alltjämt är en de fattigas sjukdom — tack vare allmänhetens offervilja.

Sanatorievistelsen förflyter således relativt drägligt ur ekonomisk synpunkt, och de lungsjuka uppskatta också allt som göres här för, men deras tacksamhet skulle vara ännu större om de även efter sanatorievistelsen erhöles en effektiv hjälp.

Och så äro vi inne på den fråga som det här opuset egentligen handlar om eller den för oss alltid brännande

Eftervårdsfrågan

Här kastar staten årligen ut miljontals kronor på dyrbara läkare, instrument och sjukinrättningar, allt till de lungsjukas fromma. Resultatet förbättras ju också år från år, men det skulle naturligtvis bli ännu bättre om inte de lungsjuka lämnades så gott som vind för våg efter själva behandlingstiden. Det är som att med stora ansträngningar rädda en drunknande iland, för att sedan låta honom ligga döende på stranden i stället för att sätta igång med konstgjord andning. Visserligen kostar även en effektiv eftervård väldiga summor, men i gengäld skyddas de friska bättre, vilket naturligtvis är det viktigaste målet. Inte kan det heller vara så roligt för exempelvis en sanatoriöverläkare, som lagt ned mycket arbete och intresse på en patient, att efter en tid få honom tillbaka och då kanhända i ett hopplöst skick. Och så mycket värre kanske eftersom han knappast kan göra någonting åt det. Kanske dock i ett fall och nu tänker jag närmast på själva understödsfrågan. Som bekant har en överläkare mycket att säga till om angående pensions tilldelande och det är just ifråga om denna han kan ge en avgående patient ett gott handtag, det vill säga att inte vara alltför snål med ett intyg. Vilket inte medför någon svårighet om bara inte "samvetet" kommer i kläm. De flesta läkare göra säkert vad de kunna i denna sak och det finns till och med de, som inte äro rädda för att ryta i mot någon sniken kommundubbe, om så behövs. Detta trots att det som nämnts ligger utanför deras verksamhetsområde och kanske många gånger medför obehag för dem själva.

Nationalföreningens eftervårdsförslag skulle säkert medföra stora förbättringar om de gingo igenom, vilket de dock knappast göra. Även under normala förhållanden blevo de säkerligen illa åtgångna och nu är det ju kristid...!

Från staten kunna vi lungsjuka således för närvarande inte vänta oss mycket och vi får väl som hittills klara oss själva med benäget bistånd av fattigvård och pension(?). Själva har man för all del haft "förmånen" att ådraga sig sjukdomen i försvarets tjänst, vilket medfört en icke föraktlig ersättning, men alla äro inte lika "lyckligt" lottade. Ofta träffar man på någon olyckskamrat och nog ser man att humöret hålles uppe trots besvärligheterna.

Härom da'n träffade jag en kamrat och han talade om att

Ert tillfälle

vänta ej på det
bered Er för det
— då kommer det.

STUDERA HOS HERMODS!

han skötte hushållet, lagade mat, städade, bäddade och så vidare medan frugan arbetade ute och på så sätt försörjde dem båda. Det gick bra även om det förstås inte blev så fett. Men är i alla fall inte världen upp och nervänd?

Apropå detta föreställer jag mig nedanstående drama i två akter:

En annan såg jag på torget stå och kursa frukt. Frisk luft är nog bra, men undras om det inte kan bli lite för mycket även av den varan, särskilt så här på höstkanten...! Och i mitten på månaden kan man få se några andra springa omkring och sälja Status. Jaja, alla sätt äro bra utom de tråkiga och blir det dessutom någon extra krona så...

Det var några ord om saker som det skrivits mycket om förut, men ämnet är outtömligt. Nu stundar en för oss svår

årstid. Kanna vi inte då hitta på något att fördriva de långa vinterkvällarna med och som samtidigt kan lätta upp ekonomin? Vi får väl talas vid om saken, vi lungsjuka landet runt! Redaktören tillåter säkert en liten intimare diskussion i spalterna.

håge.

Krocketturnering och prisutdelningsfest på Löt

Sedan vi sist läto höra av oss i Status har även krocketturneringen hållits här på Löt. Med pomp och ståt plus vackert väder började spelen. "Massa" välkomsthälsade och kåserade om deltagarna och spelreglerna. Damerna inledde med singlespel, varpå följde omväxlande herr och dam single för varje dag, för att till sist avslutas med dubbel. De sistnämnda spelen tilldrogo sig givetvis det största intresset, och man fick bevittna verkligt "finlir". Publiken hejade vilt på sina favoriter, i synnerhet på sina feminina, "Tomas", "Jokim", "Fido" och "Teodor". Aldrig skall förglömmas "Snippets" (Rune Janssons) uppgörelse med sin antagonist "Korven" (Georg Kindgren). Den senare med sin oerhörda korpulens pustade och slog i solgasset för kung och fosterland och åskådarna tjöt och hejade i ett.

Resultaten blevo i damklassen: Single: 1. Stina Pettersson, 2. Astrid Lindberg, 3. Maj Hellström. I herrsingle: Erik Olsson, Elis Wallin och G. Kjell; samt i dubbel: Erik Olsson, E. Söderkvist, Arthur Ljungman, — Leonard Nilsson och Gösta Kjell — Gunnar Nilsson. Främst i såväl golf som krocket blev Erik Olsson. Vi tyckte nog lite till mans, att det var väl starkt, att Erik skulle lägga beslag på främsta platsen i samtliga spel. Men han spelade så skickligt och trevligt att han förtjänade att bli den verkliga segraren. Heders, Erik!

Onsdagen den 23 augusti fick golf- och krocketturneringen sin högtidliga avslutning med prisutdelning. Sanatoriets gårdsplan hade dagen till ära dekorerats med nya svenska fanor och flaggspel. Mitt på planen stod ett stort bord, på vilket ståtliga priser till ett sammanlagt värde av 400 kronor hade placerats. Dessa hade skänkts av läkarna och personal

"Massa" Nordmark jämte den magnifika prissamlingen

De lyckliga pristagarna.

vid sanatoriet samt av nuvarande och f. d. patienter och en del firmor i Eskilstuna, Strängnäs och Mariefred. Södermanlands musikkår kom och bidrog till att det blev en oförgätlig fest. Vid flera tillfällen varje vår och sommar har musikdirektör Fritzell med sina mannar konserterat på Löt.

Patientföreningens ordf. Hj. Nordmark inledde själva prisutdelningen — som doktorinnan Löwenhjelm förrättade — med ett anförande. Så utropades första pristagaren i damklassen och lilla fru Stina Pettersson trippade fram och erhöill sitt pris, hyllades med fanfar från musiken och applåder. Därefter framträdde övriga medtävlare i tur och ordning, mottagande sina priser ur doktorinnans hand. Kulmen nåddes när "Snippet" arm i arm med "Korven" ångade fram och erhöill extrapriset, vilket föranledde herr Fritzell att ge tecken till en extra fanfar. Var och en av de 30 deltagande erhöillo priser och minnessaker.

Ett tack riktades särskilt till d:r och doktorinnan Löwenhjelm, doktorerna U. Holmstedt och von Holst samt musikdirektör Fritzell. Herr Hj. Nordmark fick en eloge för sitt uppförande och intresserade arbete i samband med spelen och prisutdelningen. Blommor överlämnades till doktorinnan Löwenhjelm, hrr Fritzell och Nordmark. Doktor Löwenhjelm tolkade i ett vackert anförande patienternas tack, samt framhöll, vilket värde detta slag av högtid har för de sjuka — "att för en stund få glömma det egna jaget med dess bekymmer". Innan musikkåren blåste tapto blev det en stunds allsång under den populära musikdirektörens ledning.

Arrangemangen gynnades av fint väder, dock kunde åskguden till slut inte underlåta, att från ett tjockt regnmoln avfyrade en dundrande salut och spruta kaskader av vatten över Löt med omnejd — det blev festens epilog! I en hast hann man stuva in "sockerbiten", stolar och diverse pinaler.

Ett är visst, sommaren med sitt mera rörliga liv och skiftande upplevelser är slut. Kallare vindar ha börjat blåsa och gula löv fladdra omkring, skymningen faller tidigare för var dag som går — "hösten är kommen — — —"

Trots allt, får den inte förtaga tron och hoppet på livets och ljusets slutliga seger — — —.

Iv. L.

En Annat

Nu är den åter här,

"den vår, de svaga kalla höst". De gula löven dansa ringdans, prasslande och vedomigt, regnet piskar mot fönsterrutorna, höstvinden dånar m. m., m. m. Kliché-skåpet är värförsett, men för dagen nöja vi oss med ovanstående. En riktig skald har skrivit en riktig höstdikt på annat ställe i dagens nummer, och därmed torde behovet av höstpoesi vara tillfredsställt.

Låt om oss i stället

tala om vårt julnummer, som nu är i verket.

Förra året under denna tidskrifts blygsamma start hade vi också ett julnummer. Av skäligen enkel kvalitet, det måste erkännas, men man får ju rätta mun efter matsäcken. Detta är en god princip. I år ha vi större möjligheter att tillfredsställa våra läsares anspråk på god jullektyr.

Sålunda kommer julnumret att få ett

större format än vårt vanliga månadsnummer och utges med minst 52 sidor.

Bland julnumrets medarbetare märkes doktor Gustaf Neander och d:r Helge Dahlstedt, Österåsen, som båda lovat bidrag. Waldemar Swahn berättar i en intressant artikel om den nyligen avlidne läkaren och människovännen Samuel Hybbinette, och till biografierna hör också ett bidrag av Lars-Bruno Engström — son till Albert Engström — som skriver om Xylografen

Xylografen.
Teckning av
Albert Engström.

Kalle Andersson i Grisslehamn — som snart fyller 86 år, som vid 50 års ålder fick veta, att han på grund av lungtuberkulos hade högst ett år kvar att leva och som tänker bli tusen år. Båda dessa artiklar äro rikt illustrerade med fotografier och teckningar.

Josef Kjellgren

skriver en i dessa dagarna tyvärr aktuell berättelse från förra kriget. Den borne sjömansskildraren tager oss här med på en spännande seglats bland Östersjöns minor och andra farligheter. Paul Mikael Ingels, alias Ragnar Holmström, berättelse heter "Ett brev från Dresden", och Erik Asklunds novell "De som mötas", en spännande kärlekshistoria.

Från ett besök på de spetälskas ö i Ålands skärgård lämnar d:r Reinhold Haussen en intressant skildring, och i ord och bild presenteras Spenshults sanatorium, vilket som bekant föreslagits till yrkesskola för lungsjuka.

Sanatoriemiljön blir f. ö. ytterligare representerad i en tecknad serie "Jul på sanatoriet", som vi beställt av två av för våra läsare välkända tecknare, Apell på Ekeberg och Arne Karlsson på Mållilla Sanatorium.

Om vi så nämna, att Nils Magnus Foleke skrivit den obligatoriska juldikten, ha vi härmed gjort ett axplock ur det rikhaltiga innehållet.

För den konstnäliga utstyrseln svarar konstnären Hjalmar Arleman, säkerligen känd av många av våra läsare. Herr Arleman har nämligen besökt flera

sitt uppdrag. När så hallföreningen Skogsluft skulle utse nya kandidater på en del poster gick patienten tydligen riktigt in för att hämnas och föreslog den s. k. kritikern till ett par uppdrag. Han avsåg sig, klubbades fast men åtog sig likväl ingenting. Skulle bara fattats annat, när rena rama hämnden förelåg! Annars så!

Följden av den "osolidariskes" uppträdande blev att han nu själv får gå till postkontoret och hämta sin post och dessutom avstängdes från att använda alla spel på dagrummen! Det hela är ju rent ut sagt löjligt, som kamrer Waller på posten uttryckte sig. Men det kan tydligen också vara "krigiskt" på sjukhus. Vilket det givetvis inte bör vara.

*

På ligghallarna ha de härliga fårskinnsfällarna tagits fram och väl är det. Än så länge är det ju ett underbart brittsommarväder men då solen gömmer sig känns kylan. Och undra på det förresten, vi äro ju inne i mitten av oktober. Vi gå en kuslig period av vår kur tillmötes och ha nu egentligen ingenting annat än kyla och höstrusk att vänta oss.

*

Jag kanske också skulle passa på att nämna litet i dessa "glimtar" om en friluftskonsert som hölls här i parken den soliga, höstliga 1 oktober. Norrköpings blåsorkester, 15 man stark, konserterade i nära nog två timmars tid till trevlig omväxling inte minst för "liggarna" som hade tagit plats i de öppna fönstren och även kunde ligga och njuta av hur tonerna utanför förklingade i den höstliga luften.

*

(Forts. å sid. 20.)

Kolmårdsglimtar

Tiden ilar snabbt, och nu återstår endast ett par månader till jul. Som ett första tecken på att den stora högtiden är i annalkande här på sanatoriet är utseendet av kandidater till julkalppskommittén. Varje avdelning har att utse två stycken patienter härtill jämte suppleanter och i dessa dagar dryftas frågan om vilka som skola väljas. Till ordföranden i K. P. U. (Kolmårdssanatoriets Patienters Understödsförening) hr Helge Ringstrand strömma i dessa dagar förslagen på julkalppskommittéer in. När han sedan förelägger dem för överläkaren få vi se om han godkänner desamma. De utsedda få med all sannolikhet ingen lätt uppgift sig förelagd men det är ju enbart roligt, då alltsammans går ut på att söka göra tillvaron för sig själv och kamraterna så ljus som möjligt. Tack vare allmänhetens stora offervilja med penningbidrag på de utskickade insamlingslistorna till julhelgerna bruka patienterna här erhålla en god hjälp och det är givetvis alla sjukas önskan att så måtte bli fallet även i år. Listor komma som vanligt att utskickas över hela länet och den som då vill göra en god gärning, han skriver på en slant.

*

Annars är det inte utan att det varit en smula krigiskt även här på "sanatet" på sistone. Fastän om rena rama bagatellen. Efter ett musikevenemang här för litet sedan fick en patient i en dagstidning en liten anmaning, egentligen bara för en formsak, som dock upptogs som en skarp kritik och en del missförhållanden uppstodo. Denne patient som då var ordförande i nöjeskommittén avsåg sig till följd av ovanstående

sanatorier, vars patienter han glatt med visaftnar till luta.

Rätt till ändring av programmet förbehålles.

Slutligen

har nedanstående influtit från Hälshult:

— Säg doktorn, varför är röntgenplåten så svart?

— De' ä' inte farligt, de' ä' bara själen som syns.

Vad för sorts patienter har man egentligen på Hälshult?

Red.

— Postverket blir slarvigare för var dag som går.

— Hur så?

— Jo, min man skriver till mig från Göteborg, där han är i affärer, och så har posten stämplat Köpenhamn på kuvertet.

Mamma: — Var Kerstin en snäll flicka i kyrkan i dag?

Kerstin: — Jaa, då mamma. En farbror kom och bjöd mig en stor tallrik med pengar, men jag sa nej tack.

Kunden: — Fisken som jag köpte i går var inte färsk!

Fiskhandlaren: — Ja i så fall är det verkligen fruns eget fel. Ni kunde ha köpt fisken för länge sedan — jag har haft den liggande i fönstret de sista fem dagarna.

— Måste man alltid tala sanning, magistern, också i krig?

— Ja, min gosse. Och det är inte nog med att man talar sanning — man måste också göra det på ett trovärdigt sätt.

— Hade du tur på din fisketur?

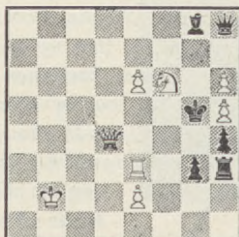
— Om jag hade! Det var tre stycken björnar och sökte mig, medan jag var ute!

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

PROBLEM n:r 21.

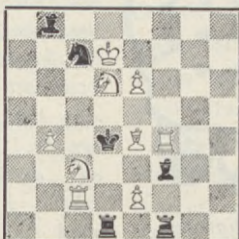
Dr G. Dobbs.

Matt i två drag.

PROBLEM n:r 22.

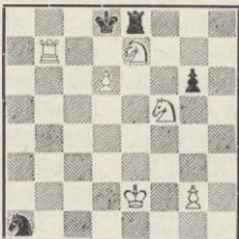
C. E. Lindquist.

Matt i två drag.

PROBLEM n:r 23.

Dr G. Dobbs.

Matt i tre drag.

LÖSNINGAR.

Problem n:r 18: 1. Sf5.

Problem n:r 19: 1. Db3.

Problem n:r 20: 1. Da1 (hotar L×e6+), e5. 2. Df1—1.—, La6. 2. L×e6+. 1. —, Dd4+. 2. D×d4.

Vilda Västern i schack

är en förträfflig överskrift till följande roliga batalj från en turnering i Stuttgart i somras. Man skulle av spelet att döma knappast tro, att den förlorande parten är en känd mästare. Emellertid kunna även de största någon gång råka ut för katastrofer i spelöppningen, just i stil med detta parti. Ibland är näm-

ligen orsaken mycket liten men verkan desto större. Nu hör det väl också till saken, att segraren är en av samtidens mest kända och fruktade kombinations-spelare.

OREGELBUNDEN SPELÖPPNING.

K. Richter,
Tyskland.

H. Grob,
Schweiz.

1. d2—d4 Sg8—f6

2. Sb1—c3 b7—b6

Det rätta är d7—d5; nu får vit överhand i centrum.

3. e2—e4 Lc8—b7

4. e4—e5 Sf6—e4

5. Dd1—f3 d7—d5

6. Lf1—b5+ c7—c6

På 6. —, Sd7 följer 7. e6!, f×e6. 8. S×e4, d×e4. 9. Dh5+, g6. 10. D×e6, Tg8. 11. D×e6 med vinstställning för vit.

7. e5—e6! f7×e6

8. Sc3×e4 d5×e4

9. Df3—h5+ Ke8—d7

Ännu värre slutar 9. —, g6. 10. De6, Tg8. 11. D×e6 jämte Lc 4.

10. Lb5—c4 Lb7—a6

11. Lc4—b3 Kd7—c8

12. Lc4×e6+ Kc8—b7

13. Lc1—f4 Sb8—d7

14. d4—d5 Sd7—f6

15. d5×c6+ Kb7×c6

16. Dh5—h3 g7—g5

17. Lf4—e5 Kc6—b7

18. Ta1—d1 Dd8—e8

19. Le5×f6 g7×f6

20. Td1—d7+ Kb7—c6

21. Le6—d5+

Snabbare vann 21. Df5! — men vi hade då gått miste om den följande underhållningen.

21. — — Kc6—b5

22. c2—c4+ Kb5—a5

23. a2—a3 e4—e3

24. b2—b4+ Ka5—a4

25. Sg1—e2 Lb7—c8

Vinner tornet, men förlorar kungen!

26. Dh3—f5! De8—e5

27. Df5—c2+ Ka4×a3

28. 0—0 Le8×d7

29. Tf1—b1 e3×f2+

30. Kg1—f1 Ld7—a4

31. Dc2—c1+ Ka3—a2

32. c4—c5+! Uppgivet

SKELLEFTEÅ

ALLAS GEMENSAMMA INTRESSE

är låga varupriser. Nedbringa Edra levnadskostnader genom Kooperativ samverkan. — Gör Edra inköp i

SKELLEFTEÅORTENS KOOP. HANDELSFÖRENING
förening för lägre levnadskostnader

STOCKHOLM

Försäkra Eder i

Östra Sveriges Erkända Centralsjukkassa

Område: Stockholms, Uppsala och Gotlands län. Över 100 lokal-sjukkassor underlättas medlemskap. — Begär upplysning Drottninggatan 17, Stockholm. Tel. 11 87 54, 10 12 66.

Sök inträde medan Ni är frisk, då sjukdom drabbar Eder är det för sent!
Inträdesålder 15—39 år.

Patienternas Förening

Telefon:

23 40 10

Postgiro:

3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens A.B.

L:a Nygatan 19

Stockholm

Lindbergs Skrotupplag

Solnavägen 54
Norrtullsgat. 69

Tel. Växel, 33 42 50, 33 42 51, 33 42 55

Säljer och köper: Kaminer, Spisar, Spik, Råls, Balk, Vatten- o. Avloppsrör, Värmeledningsrör, Rördelar, Dörrar, Fönster, Tvättgrytor, Badkar, Staket o. Stolpar, Takplåt, Remskivor, Axlar, Lump, Järn- o. Metallskrot, Tagel, Motorer, Bilar, Maskiner.

A.-B. SÖDRA VARUHuset

Söders äldsta och populäraste varuhus
KATARINA BANGATA 13—15

Fullständig Herr-, Dam- och Barneklipping samt Konfektion. Reella varor till låga priser. Tel. 42 27 91, 42 27 92, 42 27 93.

ANDERSSON & ÄRNEMAN A.-B.

RÖRLEDNINGSFIRMA

Utför alla slags rörledningsarbeten

Döbelnsgatan 53, Stockholm Tel. 32 58 90, 32 58 91

Vid behov av Skoreparationer

kan Ni med förtroende vända Eder till

JOHANSSONS SKOMAKERI - RINGVÄGEN 109
(ing. Elvsborgsgat.), Stockholm. Tel. 41 59 49.

HANDÖLS TÄLJSTENSKAMINER

HANDÖLS NYA TÄLJSTENS- OCH VATTENKRAFTS-A.-B.

BIRGER JARLSGATAN 33, STOCKHOLM

Telefoner: 41 01 80 - 21 08 09 - 20 58 53

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — "det finns hos Pub" än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser, som äro överkomliga för var och en.

Paul U. Bergströms A.-B. Stockholm

Pappersaffären Svenskt Papper

AKTIEBOLAG

Sveavägen 98 V — Stockholm — Tel.: Växel 23 11 20

A.-B. Brusafors-Hällefors Försäljningskontor

Lager av olika papperssorter samt kartong och kuvert.

TORSHÄLLA

Köp billigt

Köp i

KONSUM, Torshälla

UMEÅ

Arkitekt

J. D. Sundberg

Ritningar
Beskrivningar
Värderingar
Kontrollantskap
Tel. Kontoret 19 50
„ Bost. 264
Umeå

OLOFSSON & C:o

PLÅTSLAGERI

Haga, UMEÅ

Tel. 10 36, 10 33, 10 34

Takreparationer • Allt slags

Plåtslageri och Rostfritt.

FÖRTENNINGAR

UPPSALA

Carl Malmberg - Bok- & Pappershandel

Kungsängsgat. 11

UPPSALA

Telefon 678

Rekommenderas!

UPSALA ADVOKATBYRÅ

Joel Svedberg

Harald Håkansson

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund.

Köpmannaföreningarnas ombud.

Vaksalagatan 12. Tel. 401, 402, 403.

Henning Ericzons Färghandel

Vaksalagatan 20 - Uppsala

ALLT INOM BRANSCHEN!

LÄS och ANNONSERA i

UPSALA NYA TIDNING

BETALD ANNONSPLATS

Gunnar Lindbergs Fiskaffärer

FISKHALLEN

Tel. 5 93, 34 37 - Fiskhallen - Efter affärstid tel. 37 75

Dagligen nyinkommen Färsk Fisk, bästa sortering samt

Salt Lax, Böckling, Rökt Äl, Råkor.

Större förbrukare partipris.

ÖREBRO

John M. Andersson - BYGGMÄSTARE

Telefon 48 97

FREDSGATAN 32

Telefon 48 97

ÖREBRO

INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG

A.-B. P. O. JONSSONS JERNHANDEL

ÖREBRO

Husqvarna fabrikater

Telefon: Namnanrop

Vågräta ord:

1. En av nornorna.
5. Stort stenstycke.
9. Ur sorgset öga.
10. Skydda.
11. Är suddig bild.
12. Figur på mönstrat tyg.
14. Fisk.
16. Ej korpulent.
19. Ställen där man intar förplågnad.
21. Underjordiska ledningar.
23. Lantlig företeelse.
26. Bladornament.
27. För vilda djur i fångenskap.
28. Nämns i samband med Sävar.

Lodräta ord:

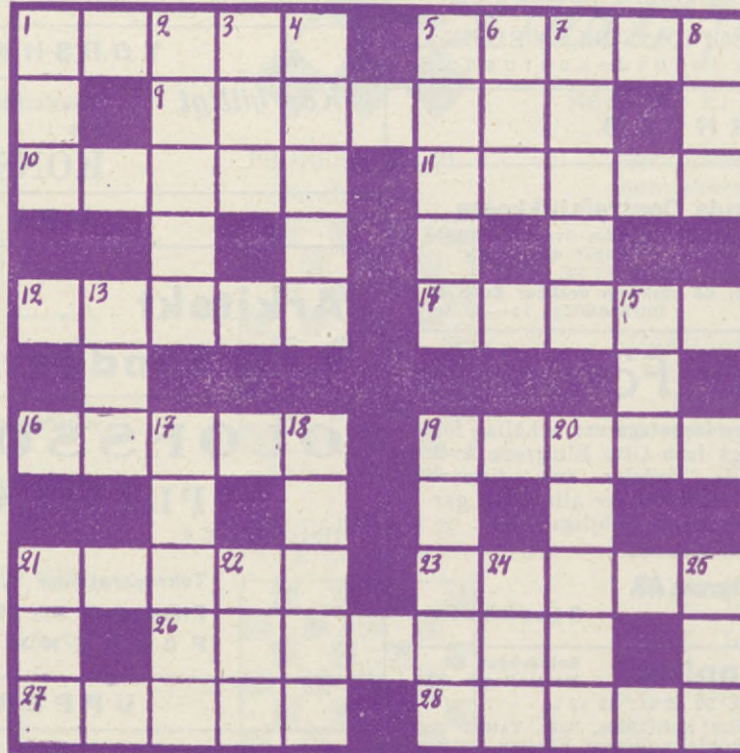
1. Sändes ofta genom radion.
2. Någoting överkligt.
3. För den ekonomiska sidan av studier.
4. Gjorde den som tömde koppen.
5. Bara.

Lösning till korsord n:r 8.

Vågrät.

1. Köl. 3. Sä. 5. Gök. 7. Alp. 8. Ila.
9. Rop. 10. Art. 11. Lin. 12. Ajour. 15. Arena.
18. Agrar. 21. Osmak. 24. Ten. 25. Nog. 26. Kur. 27. Dåd. 28. Est. 29. Rio. 30. All. 31. Aga.

KORSORD N:r 10

Lodrätt.

1. Kärna. 2. Lappo. 3. Spärr. 4. Vitsa.
5. Galge. 6. Känka. 13. Jag. 14. USA.
16. Ris. 17. Nia. 18. Aktör. 19. Rondo.
20. Randa. 21. Orgel. 22. Mäkta. 23. Korta.

6. Följer räls.
7. Brukar bonden.
8. Från läktare.
13. Läckerhet i fisk.
15. Hända.
17. Redlig.
18. Gör Per Albin politiskt.
19. Färgad danserska.
20. Med stor fermitet.
21. Geometrisk figur.
22. Tidrymd.
24. Kan det göra katt för lite var.
25. Längdmått.

Lösningar till korsord n:r 10 skola vara oss tillhanda senast före den 1 dec. För den först öppnade rätta lösningen betalas 5 kronor. Pristagarens namn meddelas i januarinumret.

Glöm ej att frankera kuvertet. Redaktionen löser ej otillräckligt frankerad försändelse, innehållande korsord. Klistra alltså på ett 15-öres (inom Stockholm 10-öres) frimärke och skriv "lösning till korsord n:r 10" på kuvertet.

Den först öppnade rätta lösningen till korsord n:r 8 hade insänts av Hans Schenström, Sanatoriet, Garphyttan, som alltså blir 5 kr. rikare. Guldets förmedlas av postgirot.

Landstingsanslag till sanatorier

(Forts. från sid. 4.)

kr. För vård av barn å Rävlanda barnsanatorium för år 1940 beviljades ett förslagsanslag av kr. 17,793: 75.

— Till Centralsanatoriet Solliden, östersund, 136,000 kr. samt extra anslag å 5,375 kr. till inköp av apparat för smittbildsfotografering.

— Till Barnskyddets i Hede, Jämtland, verksamhet, 40,800 kr.

— Till tuberkulossjukstugan i Ström, samma län, 35,300 kr., till tuberkulossjukstugan i Hede 22,500 kr. och till tuberkulossjukstugan Hälsan 4,000 kr., varjämte av det från år 1938 balanserade överskottet fick tagas i anspråk för tillbyggnad 7,200 kr.

— Till Västeråsens sanatorium, Borås, 106,044 kronor.

— Till Sjö-Gunnarsbo Sanatorium 167,755 kr.

— Till Kroppefjälls sanatorium 131,428 kr., till Dalbobergens barnsanatorium 27,300 kr. och till Bolltorps sanatorium, Alingsås, 41,218 kr.

— Till tuberkulossjukstugan i Svenljunga kr. 14,600, till tuberkulossjukstugan i Trollhättan 14,050 kr., till tbc-sjukstugan i Lilla Edet kr.

15,700: 50, till tbc-sjukstugan i Högsäter kr. 16,280: 50.

— Till dispensärverksamheten i Uppsala län 45,050 kr., för vård av patienter från Uppsala län å jubileumsfondens sanatorier 15,000 kr.

Till tuberkulossjukstugan i Uppsala 26,674 kr.

— Till bestridande av kostnaderna för vårdplatser vid Hålahult för patienter från Gävleborgs län 15,000 kr. Till Valbo bygdesanatorium 18,000 kr., till Gysinge bygdesanatorium 12,000 kr., till Delsbo bygdesanatorium 9,500 kr. samt till Gevleborgs läns förening mot tuberkulos för driften vid föreningens barnhem på Mohed 2,000 kr.

Patienternas spalt

(Forts. från sid. 17.)

Hur skulle det vara att förgylla upp sanatorielivet här med en allmänbildningstävlan? Problemet fördes ju på tal i våras men initiativtagare fattades visst. Frågesporten är ju emellertid inte för gammal än och i synnerhet inte på ett sådant här ställe. En pendang till Gösta Knutsson skulle väl alltid gå att få fatt i på något vis.

Ett sexmannalag från varje avdelning i drabbning en lördagskväll! Det skulle väl bli nåt!

Jison.